HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC TẾ "TIẾNG NGA Ở CHÂU Á" LẦN THỨ III

Đặng Bình Minh *

Tóm tắt: Bài báo đánh giá kết quả của Hội thảo khoa học quốc tế "Tiếng Nga ở Châu Á" lần thứ 3 được tổ chức tại Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội trong các ngày 25-27 tháng 11 năm 2024.

Từ khoá: Hội thảo, tiếng Nga, châu Á.

Summary: This article's purpose is to synthesis the results of the 3rd international scientific conference "Russian language in Asia" held at Hanoi university of business and technology on November 25-27, 2024.

Key world: Conference, Russian, Asia.

1. Một số cảm nhận chung về Hội thảo

Hội thảo khoa học quốc tế "Tiếng Nga ở Châu Á" (Русский мир Азии) lần thứ III đã nhận được 61 tham luận của các tác giả là các giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ, các giảng viên, nghiên cứu sinh – những nhà khoa học đã có nhiều năm giảng dạy tiếng Nga và văn hóa Nga cho người nước ngoài và đã có nhiều công trình nghiên cứu về các vấn đề trên.

Các nhà khoa học và đại diện các cơ sở giáo dục đại học nước ngoài và Việt Nam tham gia Hội thảo đều đánh giá đây là một hội thảo lớn xét về số lượng các tham luận, các tổ chức, các nhà khoa học đến từ nhiều nước tham gia. Những người tham dự Hội thảo cảm ơn và trân trọng sự quan tâm chỉ đạo của Ban Giám hiệu Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội (HUBT), sự chỉ đạo sát sao của Phó Hiệu trưởng thường trực Giáo sư Nguyễn Công Nghiệp và Phó Hiệu trưởng Trần Đức Minh, sự cố gắng của Ban Tổ chức của HUBT tạo các điều kiện thuận lợi và chu đáo về mọi mặt để Hội thảo thành công mỹ mãn.

Nội dung Hội thảo rất phong phú, đa dạng. 61 tham luận đã trình bày những phương pháp, kinh nghiệm dạy tiếng Nga cho người học ở các khu vực khác nhau của Châu Á, nơi ngôn ngữ bản địa phổ biến là ngôn ngữ đơn âm, khác xa so với ngôn ngữ Nga và các ngôn ngữ châu Âu. Các tham luận đã đề cập khá toàn diện về phương pháp giảng dạy một ngôn ngữ từ ngữ âm, từ vựng đến ngữ pháp, thời thức của động từ, câu cú... 61 tham luận đã thể hiện tính *khoa học, tính truyền thống và tính hiện đại* trong nghiên cứu văn hóa Nga và dạy tiếng Nga cho người nước ngoài.

Tính khoa học thể hiện ở việc các nhà khoa học về sư pham, về ngôn ngữ đã trình bày tại Hội thảo những thành tựu khoa học trong giảng dạy tiếng Nga và văn hóa Nga cho người nước ngoài được tổng hợp lại để áp dụng cho người học từ nhiều dân tộc khác nhau, trong những

* Phòng Khoa học và Đảm bảo chất lượng, Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội.

môi trường khác nhau (vùng Trung Á, Viễn Đông, Nhật Bản, Trung Quốc, Mông Cổ, Việt Nam).

Tính truyền thống thể hiện ở việc Hội thảo đã đúc rút được các phương pháp, kinh nghiệm giảng dạy và đã áp dụng thành công qua nhiều năm để truyền lại cho các thế hệ giảng viên mới.

Tính thực tiễn, **hiện đại** thể hiện ở việc giảng dạy tiếng Nga trong thời đại hiện nay đã tiếp cận các công nghệ mới, như trí tuệ nhân tạo (AI), công nghệ số và những "ứng dụng" (application) khác, như: learnrussian.rt.com, russkiy-na-5ru (Русский на 5), Trang Web,… để tạo bài kiểm tra: Онлайн тесты опросы кросссворды, Онлайн конструктор тестов опросов, кроссвордов, Onlinetestpad.com, Luyện nghe tiếng Nga – Podcasts in Russian - russianforfree.com, Sử dụng ChatGPT vào việc dạy và học tiếng Nga.

Xin nêu một số bài tham luận trình bày tại Hội thảo và được in trong Kỷ yếu của Hội thảo. Trước hết là của các nhà khoa học đến từ Nga và nước ngoài:

- Công nghệ giáo dục hiện đại trong dạy tiếng Nga như một ngoại ngữ (*Zankovich E.P.*) – Современные образовательные технологии в обучении русскому языку как иностранному (*Занкович Е.П.*);

- Triển khai các phương pháp dạy học cơ bản sử dụng dịch vụ trực tuyến trong các giờ học tiếng Nga như một ngoại ngữ (*Zlobina X.A.*) – Реализация основных методов обучения с использованием онлайн-сервисов на уроках по русскому языка как иностранному (*Злобина С.А.*);

- Vai trò của công nghệ thông tin - truyền thông đối với dạy tiếng Nga trong bối cảnh chủ nghĩa song ngữ (*Lyamkina V.A.*) – Роль информационно-комммуникационных технологий в обучении русскому языку в контексте белингвизма (*Лямкина В.А.*);

- So sánh các đơn vị từ vựng - ngữ pháp khi dạy tiếng Nga như một ngoại ngữ dựa trên tài nguyên giáo dục điện tử (*Morozova L.Yu.*) – Сопоставление лексико-грамамтических единиц при обучении русскому языку как иностранному на электронно - образовательнных ресурсах (*Морозова Л.Ю.*);

- Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong dạy học giao tiếp kinh doanh bằng tiếng Nga cho sinh viên Trung Quốc (*Ivaniseva O.N., Lưu Mạnh Dư*) – Применеие искусственного интеллекта в обучении китайских студентов бизнескоммуникации на русском языке (*Иванищева О.Н. Лян Мэнцзе*);

-. Trí tuệ nhân tạo trong học ngoại ngữ (*Xultonova X.Kh.*) – Искусственный интеллект в изучении иностранных языков (*Султонова С.Х*);

- Đào tạo giao tiếp liên văn hóa với sự hỗ trợ của trí tuệ nhân tạo trong học tiếng Nga của người nước ngoài: những cơ hội và thách thức mới (*Đường Tử Nguyên*) – Обученине межкультурной коммуникации с помощью искусственного интеллекта в изучении русского языка для иностранцев: новые возможности и проблемы (*Сун Цзыюань*);

- Ứng dụng công nghệ số trong các lớp dạy và học tiếng Nga như một ngoại

ngữ (*Yatrina N.P. và Lưu Trùng Dương*) – Применеие цифровых технологий на занятиях по русскому языку как иностранному (*Ячина Н.П.* и *Лю Чуньянь*);

- Ưu điểm và nhược điểm của việc sử dụng trí tuệ nhân tạo trong các lớp dạy và học tiếng Nga như một ngoại ngữ và các khuyến nghị chuyên môn (*Phạm Đình Hoàng và Huỳnh Hiệp Mậu*) – Преимущества и недостатки примения искусственного интеллекта на занятиях по русскому языку как иностранному и дидактические рекомендациии (*Фан Динь Хоанг, Хиунь Хьеп Мау*).

Điểm nổi bật và thống nhất cao là các nhà khoa học đều cho rằng các yêu tố văn hóa, đất nước. con người có vai trò hết sức quan trọng trong việc giảng dạy ngôn ngữ nói chung và tiếng Nga nói riêng cho người nước ngoài. Yếu tố văn hóa, con người được giảng dạy thông qua các bài viết về văn hóa, lịch sử, dân tộc, các sách giáo khoa, các tác phẩm dịch, các tài liệu và phim ảnh, chuyện cổ tích, chuyện ngụ ngôn,… Có thể nêu một số tham luận về nội dung trên, như:

- Sử dụng các bài kiểm tra các tác phẩm văn học Nga trong các lớp dạy và học tiếng Nga như một ngoại ngữ dành cho người nước ngoài (*Gheraximova V.V.*) – Использование тестов проиведений русской литературы на заниятиях по русскому языку как иностранному в иностранной аудитории (***Герасимова*** *B.B.*);

- Nghiên cứu văn học Nga như một cách thích ứng văn hóa xã hội của sinh viên nước ngoài [giai đoạn dự bị đại học] (*Gavrilova V.L., Reutova M.A.*) – Изучение русской литературы как способ социокультурной адатации иностранных учащиихся [передвузоский зтап обучения] (*Гаврилова В.Л., Реутова М.А.*);

- Hợp phần quốc gia - khu vực khi nghiên cứu bộ môn "Đất nước học" với khán giả nước ngoài (*Juleva M.I.*) – Национанально-региональный компонент при изучении динциплины «Страноведение» в иностранной аудиторий (*Дишкант Е.В.*);

- Hình thành cho người nước ngoài những hiểu biết về thiên nhiên cú đất nước có ngôn ngữ đang học – Формизование у инофонов прелставлений о природе страны изучаемого языка (*Жулева М.И.*);

- Tham quan giáo dục như một phương tiện thích ứng văn hóa của người học nước ngoài trong dạy và học tiếng Nga như một ngoại ngữ [hướng tới xây dựng hình ảnh tiêu biểu của đất nước, như- A.X. Puskin, M.Yu. Lermontov, L.N. Tolxtoy, F.M. Đoxtoevxky, A.P. Chekhov] (*Lưtkina O.I.*) – Учебная эскурсия как средство культурноой адапптации иностранных учащихся в преподавании русского языка как иностранного [к формированию положительного образа страны – А.С. Пушкина, М.Ю. Лермонтова, Л.Н. Толстого, Ф.М. Достоевского, А.П. Чехова] (*Лыткина О.И.*);

- Ngữ nghĩa của nhân vật anh hùng trong hình tượng nữ giới trong các tiểu thuyết "Đội thanh niên cận vệ" của A.A. Phađeev và "Áo trắng" của Nguyễn Văn

Bổng (*Baraskova X.Ph.*) – Семантика геротческого в женских образах романа А.А. Фадеева "Молодая гвардия" и повести Нгуен Ван Бонга "Белое платье" (*Барашкова С.Ф.*).

Trong tham luận "him ảnh Nga trong các giờ học tiếng Nga như một ngoại ngữ theo cách nhìn của giảng viên người Trung quốc và người Nga: sự cảm nhận, các vấn đề và triển vọng" (Росские кинофильмы на уроках по русскому языку как иностранному гпазами китайского и русского преподователей: восприятие. проблемы и перспективы", N.A. Larionenko (Н. А. Ларионенко) đã trình bày rõ nét kinh nghiệm sử dụng những tác phẩm văn học và phim ảnh Nga trong việc dạy tiếng Nga và văn hóa Nga cho các thế hệ sinh viên Trung Quốc. Tác giả cho rằng nhiều thế hệ người Trung quốc đã học tiếng Nga qua các phim Nga và Liên Xô, như: *"Những số phận trớ trêu"(Ирония судьбы)*;*"Mạc tư khoa không tin những giọt nước mắt" (Москва слезам не верит)*;*"Mối tình công sở"(Служебный роман)*;*"Nhà ga của 2 người" (Вокзал для двоих)*; *"Còn bình minh ở đây yên tĩnh" (А зори здесь тихие)* và nhiều phim hoạt hình, phim chuyện khác ... đã giúp họ dễ nhớ, dễ thuộc và dễ hiểu tiếng Nga và văn hóa Nga. Tác giả cho rằng thời đại công nghệ số và internet phát triển như ngày nay đã tạo điều kiện thuận lợi hơn cho những người dạy tiếng Nga qua phim ảnh Nga và qua các tác phẩm văn học Nga.

Đúng như tác giả đã đánh giá, cũng như sinh viên Trung quốc, Mông cổ, Nhật Bản và các nước khác, người Việt Nam đã học và nhớ tiếng Nga thông qua văn hóa và đất nước Nga, con người Nga. Những học sinh phổ thông đã nhớ tiếng Nga qua những chuyện cổ tích, phim hoạt hình, như "*Hãy đợi đấy!*" (Ну, погоди!), qua các bài hát, như "*Hãy để mặt trời chiếu sáng mãi*" (Пусть всегда будет солце), "*Ở trường thầy cô dạy em thế*" (Учат в школе),... Ở trình độ cao hơn, thì họ học qua các tác phẩm của A.C. Puskin, *"Chiến tranh và hòa bình*" (Война и мир) của Lev Tolxtoy, *"Tính cách Nga*" (Русский характер) của Alekxây Tolxtoy, *"Sông Đông êm đềm*" (Тихий Дон) của Solokhov và nhiều bộ phim Nga khác.

Về phía các trường đại học Việt Nam, các nhà khoa học của Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội đã đóng góp cho Hội thảo một số tham luận, như:

- Việc giảng dạy tiếng Nga tại Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội (*Lê Thanh Vạn*) - Обучение русскому языку в Ханойском Университете Педпртнтмательства и Технологий (*Ле Тхань Ван*);

- Ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ đối với việc dạy tiếng Nga cho sinh viên Việt Nam (*Trần Đinh Lâm.*) - Влияние родного вьетнамского языка на обучение вьетнамских студентов русскому языку" (*Чан Динь Лам*);

- Những khó khăn và những hạn chế của việc giảng dạy và nghiên cúu tiếng Nga ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay và đề xuất một vài kiến nghị (*Đào Nguyên Thụy*) – Трудности и недостатки преподавания и изучения русского

языка во Вьетнаме в настоящее время и некоторые предлагаемыу решения (*Дао Нгуен Тгуй*);

- Tôi đã dịch các truyện của A.X. Puskin như thế nào (*Đỗ Trọng Thiều*) – Как я переводил сказки А. С. Пушкина (*До Чонг Тхиеу*).

Các nhà khoa học, ngôn ngữ học và Nga ngữ học ở một số trường đại học, học viên khác của Việt Nam đã đóng góp các tham luận, như:

- Tiếng Nga ở Đã Nẵng: các giai đoạn, nội dung và triển vọng của việc giảng dạy (*Nguyễn Văn Hiển, Trường Đại học Ngoại ngữ thuộc Đại học Đà Nẵng*) - Русский язык в Дананге: этапы, содержание и перспетивы преподавания (*Нгуен Ван Хиен, Институт иностранных языков при Данангском университете*);

- Nghiên cứu loại động từ trong tiếng Nga trên phương diện ngôn ngữ đối với người nước ngoài (*Nguyễn Thị Thu Hương, Học viện Phòng không - Không quân*) - Лингводилактический аспект изучения видов глагола на занятиях русского языка как иностранного (*Нгуен Тхи Тху Хыонг Академия ПВО-ВВС*);

- Tiếng Nga- tiếng mẹ đẻ thứ 2 của tôi (*Phạm Quang Huânб Đại học Thái Nguyên*) - Русский язык – мой второй родной язык (*Фам Куанг Хуан, Тхайнгуенский Университет*);

- Những mặt ưu và những hạn chế của việc áp dụng AI trong giảng dạy tiếng Nga cho người nước ngoài- một vài khuyến nghị (*Phan Đình Hoàng, Huỳnh Hiền Mậu, Đại học sư phạm đại học quốc gia Hồ Chí Minh- thành phố Hồ Chí Minh*) – Преимущества и недостатки применения искусственого интеллеккта на занятях по русскому языку как иностранному и дидактические рекомендации (*Фан Динь Хоанг, Хиунь Хьеп Мау. Хошиминский государственный педагогический университет*).

2. Những bài học và kinh nghiệm rút ra từ Hội thảo

Trước hết, có thể khẳng định rằng từng bài tham luận được trình bày hoặc in trong Kỷ yếu của Hội thảo đã là những bài học, những kinh nghiệm cho các giảng viên, các nhà nghiên cứu về sự lựa chọn các vấn đề và các phương pháp giảng dạy tiếng Nga, văn hoá Nga cho người nước ngoài.

Hai là, việc kết hợp các phương pháp sư phạm truyền thống với sử dụng internet, công nghệ số,... – nói chung là sử dụng những thành tựu khoa học của cách mạng công nghiệp 4.0 (số liệu lớn, internet vạn vật và trí tuệ nhân tạo), sẽ nâng cao thêm hiệu quả giảng dạy và truyền bá tiếng Nga, văn hoá Nga cho người nước ngoài.

Ba là, cần thấm nhuần hơn nữa quan điểm dạy và nghiên cứu bất cứ một ngôn ngữ nào, đặc biệt là tiếng Nga, cũng bắt buộcphải gắn kết với văn hóa, đất nước, con người, lịch sử dân tộc đã sản sinh ra ngôn ngữ đó.

Bốn là, muốn đạt được thành công trong giảng dạy và truyền bá tiếng Nga, văn hoá Nga, các giảng viên cần phải luôn luôn tìm cách sáng tạo ra môi trường ngôn ngữ Nga trong mọi giờ học, ở mọi nơi và vào mọi lúc có thể.

Năm là, cần tăng cường thời lượng thực hành, tham quan thực tế, tổ chức sự kiện có liên quan đến lịch sử, văn hóa, đất nước, con người đã sản sinh ra ngôn ngữ đang được giảng dạy và nghiên cứu. Đối với tiếng Nga, thì các yếu tố lịch sử, địa lý, văn hóa, đất nước, dân tộc, con người của Liên bang Nga là vô cùng phong phú, đa dạng và luôn hấp dẫn, cuốn hút người học.

Sáu là, cần tạo nhiều điều kiện thuận lợi và phù hợp để các giảng viên dạy ngoại ngữ có thời gian được đi thực tập tại quê hương của ngôn ngữ đó. Hội thảo lần này đã cho thấy việc sang Liên bang Nga tham quan, tìm hiểu, dù là trong thời gian ngắn, sẽ rất bổ ích cho các giảng viên và các em sinh viên. Nếu học sinh, sinh viên Nga học tiếng Việt, thì việc đi du lịch sang Việt Nam cũng sẽ mang lại hiệu quả tương tự cho họ.

Hội thảo khoa học quốc tế "Tiếng Nga ở châu Á" lần thứ III được tổ chức tại Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội đã kết thúc với những thành công tốt đẹp và cung cấp nhiều kinh nghiệm bổ ích cho việc giảng dạy nói chung và giảng day, học tập ngoại ngữ nói riêng. Hy vong trong thời gian tới, việc nghiên cứu, dạy và học tiếng Nga, văn hóa Nga ở trường ta và trong các trường bạn chắc chắn sẽ được hiệu quả hơn.

Nhận thấy phương thức hội thảo khoa học quốc tế là một trong những biện pháp hữu ích để giáo dục đại học nước ta hội nhập với giáo dục đại học thế giới./.